SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

Son 8 Jild 4

2024

SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V4I8Y2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 8 (4) - 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймахамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ҳодим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалохонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна - педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Карамаддиновна – психология фанлари доктори, доцент,

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
4-jild, 8-son (Avgust, 2024). -468 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Бегамова Насиба Холмурзаевна
МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА АГРАР СОҲА ХОДИМЛАРИНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШДА ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИКНИНГ РОЛИ (ЎЗБЕКИСТОН ЖАНУБИЙ ВИЛОЯТЛАРИ МИСОЛИДА) 11-19

Насиратдинов Сапар Жеткербай-улы
ЭТНОГРАФИК ТАДҚИҚОТЛАРДА ФОТОГРАФИЯНИНГ ЎРНИ 20-25

Нарманов Феруз Асфандиёрович
ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ЖАЛОЛИДДИН МАНГУБЕРДИ ҲАЁТИ ВА ФАОЛИЯТИНИНГ ЎҚИТИЛИШИ 26-30

Rustamov Ilxomidin
“OʻZBEKISTON - 2030” STRATEGIYASI – XALQ STRATEGIYASI (YANGI OʻZBEKISTON TARIXI) 31-34

Normo’minov Aziz
OʻZBEKISTONLIK SPORTCHILARINING PARAOLIMPIYAMUSOBAQALARIDAGI ISHTIROKI 35-39

Turdiboyeva Gulmira
VOYAGA YETMAGANLAR HUQUQBUZARLIGIGA QARSHI KURASH BOʻYICHA TARGʻIBOTLAR SAMARASI 40-44

Xamidova Shoira Rasulovna
PARASPORT TURLARI VA ULARNING QONUNIYATLARI 45-51

Ахмедов Жасурбек Зокиржонович
МАДАНИЯТШУНОСЛИК ВА НОМОДДИЙ МАДАНИЙ МЕРОС ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА 52-54

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Raximov Toʻxtabek Jumaboyevich
KICHIK BIZNES KORXONALARINING EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISHGA TA’SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI 55-60

Allaberganov Xushnud Allamberganovich
TASHQI SAVDO SALOHIYATINING MINTAQA IQTISODIYOTIDA TUTGAN OʻRNI 61-68

Амбарцумян Анастас Алексеевич
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ТРАНСПОРТНЫЕ КОРИДОРЫ: СИНЕРГЕТИЧЕСКАЯ ВЫГОДА И ПОИСК РЕШЕНИЯ НЕПРОСТЫХ ЗАДАЧ 69-81

Baqoeva Dilfuza
SANOAT KORXONALARIDA SOTUV TIZIMINING OLIB BORILISHI, MOHIYATI VA YO’NALISHLARI 82-86

Adilov Mirkomil Miralimovich
TIJORAT BANKLARI KREDIT QO’YILMALARINING MANBALARINI TAKOMILLASHTIRISH 87-93

Donayev Sheroli Burxonovich
DON MAHSULOTLARI KORXONALARIDA RIVOJLANTIRISH ASCENT STRATEGIYASINING AHAMIYATI 94-101

Кахаров Жасур Абулқосимович
ГАСТРОНОМИЯ ТУРИЗМИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ТАШКИЛИЙ-ИҚТИСОДИЙ МЕХАНИЗМЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 102-109

Рахмонов Шухрат Шавкатович
ТУРИСТИК МАҲСУЛОТ ДИВЕРСИФИКАЦИЯСИНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ 110-117

Sherov Alisher Bakberganovich
OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISHNING HUQUQIY ASOSLARI 118-129

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Tag'oyeva Dilnavoz Narziqulovna
MAHMUDXO'JA BEHBUDIY MA'RIFATPARVARLIK G'OYALARI VA ULARNING IJTIMOIY-AXLOQIY MUNOSABATLARDAGI KONSTRUKTIV MOHIYATI 130-135

Muhamedov Asror
G'ARB RENNESANSIGA TURTKI BO'LGAN OMILLAR 136-145

Aripova Zulfiyaxon Salijanovna
HOZIRGI ZAMONDA ETIKA VA ESTETIKANI O'QITISHNING AMALIYIJTIMOIY AHAMIYATI 146-151

Abdumalikov Abdulatif Abidjanovich
INSONNING TABIATGA NOOSFERAVIY MUNOSABATINI YUKSALTIRISH ZARURIYATI 152-156

Xolmatov Uchqunjon Xamidullayevich
AXBORIY-PSIXOLOGIK VA MADANIY TAHDIDLAR SHAROITIDA MILLATLARARO TOTUVLIK VA HAMJIXATLIKNI TA'MINLASHNING TA'LIMIY-TARBIYAVIY VAZIFALARI 157-162

Шоназаров Жамшид Шуҳратович
ЖАДИДЛАР ҒОЯЛАРИ ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН СТРАТЕГИЯСИ БИЛАН ҲАМОҲАНГ 163-168

Xo'janova Tamara Jo'raevna
YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLARINI AXBOROT URUSHI DAVRIDA MAFKURAVIY TAJOVUZLARDAN ASRASH OMILLARI 169-174

Quchqorov Javlon Suyundik o'g'li
MILLIY G'OYA VA DEMOKRATIK O'ZGARISHLAR DIALEKTIKASIGA MADANIY HODISALAR SIFATIDA QARASH 175-179

Muxtorova Tutixon
GLOBALLASHUV JARAYONLARIGA FALSAFIY YONDASHUVLARNING O'ZIGA XOS JIHATLARI 180-186

Rahmonova Mavluda Abdusamadovna
ABDURAUF FITRATNING "OILA" ASARIDA JAMIYAT MA'NAVIY-AXLOQIY RIVOJIGA DOIR QARASHLARI TAHLILI 187-194

Pirnazarov Nurnazar
TANA, RUX VA MA'NAVIYATNING INSON BORLIG'IDAGI AKS ETISHINING FALSAFIY TAHLILI 195-201

Ismailov Dilshod Baxriddinovich
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING MA'NAVIY-AXLOQIY SEGMENTI:KOMPARATIV YONDASHUV 202-209

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Yuldoshova Shaxnoza Azimboyevna
RAY BREDBERI VA ISAJON SULTON ASARLARIDA MA'RIFATPARVARLIK MOTIVLARI TALQINI 210-216

Bozorbekov Ahmadbek
O'ZBEK TERMINOLOGIYASIDA TEXNIK, ZAMONAVIY LOGISTIKA SOHASIDAGI TERMINLARNING YASHALISH MODELLARI VA PARADIGMATIKASI 217-230

Xamrayev Fozilbek Yo'ldoshevich
ZAMONAVIY O'ZLASHMALARNI MILLIYLASHTIRISHDA O'ZBEK TILINING TARIXIY ZAXIRA MANBALARIDAN FOYDALANISH 231-236

O'tebaeva Dilbar
TURKIY TILLARGA UMUMIY BO'LGAN EKOLOGIK ATAMALAR 237-242

Asqarova Shaxnoza Kamolidinovna
EPIK KLISHELAR HAMDA ULARNING INGLIZ VA NEMIS TILLARIDAGI TALQINI ("ALPOMISH" DOSTONI MISOLIDA) 243-247

Kadirova Zaynab Bakoyevna
INGLIZ TILIDAGI REKLAMANING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI 248-252

Allaberganova Nilufar Matnazar qizi
QOFIYA ASOSLARIDAGI MATNLARNING LINGVOKOGNITIV XUSUSIYATLARI 253-256

Nabiyeva Rushana Jamol qizi
OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI NOMLARI LEKSIK-SEMANTIK GURUHINING MA'NOVIY GURUHLARI VA ULARDA YANGI O'ZLASHMALARNING ISHTIROKI HAQIDA 257-262

To'rayeva Iroda Sheramatovna
FOLKLORIZMLAR TIZIMIDA ETNOGRAFIK FOLKLORIZMLARNING O'RNI VA SPETSIFIKASI 263-268

Qodirova Munisa Erkinjon qizi
BADIIY MATNDA QO'LLANILGAN SAN'ATGA OID TERMINLARNING LEKSIK TIPOLOGIYASI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA) 269-272

G'aniyeva Nozanin G'ayratovna
MARKAZIY OSIYODA JADID AYOLLARINING PATRIARXAL TUZILMALAR VA MUSTAMLAKACHILIK ZULMIGA QARSHI CHIDAMLILIGI VA QARSHILIGI 273-277

Zaripova Dilfuza Baxtiyorovna
TURKIY ADABIYOTDA "IBROHIMI ADHAM" QISSALARI TAHLILI 278-284

Eshniyazova Maysara Beknazarovna
ALISHER NAVOIYNING "ARBA'IN" ASARIDAGI HADISLAR BAYONIDA G'OYAVIY-BADIIY IFODA MUKAMMALLIGI 285-292

Raxmonova Dildora Mirzakarimovna
O'ZBEK JADID ADABIYOTIDA OVRUPO MADANIYATI TALQINI 293-298

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna
MARKAZIY OSIYO DAVLATLARI HUQUQIY TIZIMLARIDA KODEKSLASHTIRISH JARAYONINING AYRIM NAZARIY-HUQUQIY MASALALARI 299-306

Узакова Гўзал Шариповна
ШАҲАРЛАР ВА БОШҚА АҲОЛИ ПУНКТЛАРИДА АТРОФ МУҲИТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШНИНГ ЭКОЛОГИК-ҲУҚУҚИЙ ТАЛАБЛАРИ 307-325

Пулатова Нодирахон Собиржоновна
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ УСТРАНЕНИЯ СУДЕБНЫХ ОШИБОК В ОБЕСПЕЧЕНИИ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА 326-332

Nizamatdinov Kayrat Keunimjaevich
MOBIL ALOQA XIZMATI KO'RSATISHDA MILLIY ALOQA OPERATORLARINING FAOLIYATINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNI TAKOMILLASHTIRISH 333-341

Абдурахманова Нодирахон
ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ОНЛАЙН АРБИТРАЖАХ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ 342-345

Bokiyev Jahongir Nurmatjon o'g'li
TA'LIM OLISH HUQUQINING GENEZISI HAMDA UNING YURIDIK TABIATI 346-356

Madiyev Faxriddin Xoshim o'g'li
SHAXSIY HAYOT DAXLSIZLIGI HUQUQINI TA'MINLASH MASALALARI 357-368

Утапов Фурқат
ИНДИВИДУАЛЛАШТИРИШ ВОСИТАСИ СИФАТИДА ТОВАР БЕЛГИСИНИНГ ҲУҚУҚИЙ МАҚОМИ 369-374

Dilboboyev Nozimbek Shavkat o'g'li
XALQARO VA MILLIY DARAJADA INVESTITYA QONUNCHILIGINING RIVOJLANISH TENDENSIYASI 375-381

Назарова Марҳабо
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА И РАЗВИТИЕ ЖЕНСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ 382-386

Абулхайров Рустамхон Ибодуллаевич
ПОРТЛАШ СОДИР БЎЛГАН ЖОЙНИ КЎЗДАН КЕЧИРИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА ЎТКАЗИШ МАСАЛАЛАРИ 387-400

Абдусамиева Дилрабо Абдувахоб кизи
ВОПРОСЫ РЕСОЦИАЛИЗАЦИИ БЫВШИХ ОСУЖДЕННЫХ В НЕКОТОРЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТАХ..................... 401-406

Abdikhakimov Islombek
LEGAL RELATIONS AND STAKEHOLDERS IN QUANTUM TECHNOLOGIES REGULATION: A COMPREHENSIVE ANALYSIS OF GOVERNANCE FRAMEWORKS 407-412

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Djabbarova Nilufar Baxtiyarovna
TALABA-QIZLARDA LIDERLIK SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHDA FALSAFIYPEDAGOGIK YONDASHUVLARNING ROLI 413-417

Mamatqosimov Jahongir Abirqulovich
BOʻLAJAK REJISSYORLARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI ADABIY ASARLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHDA DEBYUT MASHGʻULOTLARINING AHAMIYATI 418-423

Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna
HOFIZ XORAZMIY DIDAKTIK QARASHLARINI OʻRGANISHNING HOZIRGI HOLATI 424-429

Ismoilova Shodiyaxon Xusanboy qizi
NEMIS TILIDAN KEYIN INGLIZ TILI OʻRGANISH JARAYONIDA FONETIK INTERFERENSIYANI YUZAGA KELTIRUVCHI OMILLAR 430-435

Salimov Ma’ruf Eshdovlat oʻgʻli
OʻQUVCHILARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI 436-439

Палванова Умида Бахрамовна, Тургунов Собитхон Ташпулатович, Якубова Азада Ботировна
ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ОБУЧЕНИЕМ СТУДЕНТОВ НАВЫКАМ ОКАЗАНИЯ ПЕРВОЙ ПОМОЩИ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СИСТЕМНОГО ПОДХОДА 440-444

Rasulova Fotima Farxotovna
O’QUVCHILARNI IJODIY FIKRLASHGA YO’NALTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY YO’NALISHLARINING ILMIY TAHLILI.. 445-450

Saidxoʻjayev Muhammadxoʻja Ma’rufxoʻja oʻgʻli
YOSHLARNI MA’NAVIY-MA’RIFIY TARBIYALASHDA IJTIMOIY - PEDAGOGIK OMILLAR VA ULARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO’LLARI.. 451-456

Utepbergenov Aydos Janabayevich
SAHNA NUTQI O’QITISHNING O’ZIGA XOS JIHATLARI 457-461

Nozima Muqimovna Hamdamova
MAJBURIY FANLARDAN TALABLARNING KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA GRAFIK DASTURLARIDAN FOYDALANISH... 462-467

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 4 | Issue 8 | 2024
ISSN Online: 2181-1342

Received: 30 July 2024
Accepted: 5 August 2024
Published: 15 August 2024

Article / Original Paper

PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF PATRIOTIC EDUCATION OF STUDENTS

Salimov Ma'ruf Eshdovlat ugli
Researcher of NUUZ
Email: smarufe1995@gmail.com

Abstract. The article talks about forming a sense of patriotism in students, responsibility towards the homeland and the nation, which is a high duty. Also, the necessary factors for educating the young generation in the spirit of patriotism are given. The most necessary qualities for a military leader are shown. Opinions and comments about the state-patriotic directions of education are included.

Key words: patriotism, homeland, nation, ancestors, eastern peoples, country, military, broadcaster.

O'QUVCHILARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Salimov Ma'ruf Eshdovlat o'g'li
O'zMU mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Maqolada o'quvchilarda vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirish, vatan va millat oldidagi mas'uliyat, yuksak burch ekanligi haqida so'z yuritilgan. Shuningdek, yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda zaruriy omillar keltirilgan. Harbiy yetakchi uchun eng zaruriy sifatlar ko'rsatilgan. Tarbiyaning davlat-vatanparvarlik yo'nalishlari haqidagi fikr va mulohazalar o'rin olgan.

Kalit so'zlar: vatanparvarlik, vatan, millat, ajdodlar, sharq xalqlari, yurt, harbiy, suxandon.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I8Y2024N60

Kirish. Yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, mazkur jarayonni tizimli ravishda tashkillashtirish va uni amalga oshirish muammosi hamma zamonlarda dolzarb ahamiyat kasb etgan. Chunki Vatan kelajagini belgilash, taraqqiyotda yuksalishi bevosita yosh avlodning Vatanni qanchalik sevishi, uni himoya qilishi va uning manfaatlari yo'lida fido bo'la olishiga bog'liqdir.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Ta'kidlash joizki, harbiy vatanparvarlik milliy merosimizning qadimiy tarixi va ma'naviy manbalariga borib ulanadi. Jumladan, "Avesto" adabiy yodgorligida, "Go'ro'g'li", "Alpomish" singari qahramonlik dostonlarida, "Temur tuzuklari", "Mahbub ul-qulub", "Turkiy guliston yoxud axloq" kabi ijtimoiy-axloqiy pandnomalarda harbiy vatanparvarlik g'oyalarining targ'iboti bilan bog'liq masalalar mavjud. Ulardagi umumbashariy axloqiy fazilatlar tarannumi orqali yoshlarda g'urur, or-nomus, sha'n, ishonch va sadoqat kabi axloqiy fazilatlarni shakllantirish bevosita harbiy vatanparvarlik shartlari asosida reallikka aylanadi.

Oʻquvchilarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning turli omillari, jumladan, shaxsning vatanparvar sifatida maʼnaviy-axloqiy shakllanishi masalalari N.Joʻrayev, Sh.Qurbonov, M.Quronov, S.**Turgʻunov, S.Mavlanova**; harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining ijtimoiy aspektlarini O.Musurmonova, M.Zaripov, Z.Abdurahmonova, M.Aripova, B.Aminov, T.Rasulov; yoshlarni xarbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning gʻoyaviy asoslari va muammolari E.Qalqonov, O.Abdurasulov, A.Akmalov, A.Redjaboev, R.Qurbonov, K.Usmonovlar tadqiqot olib borishgan.

Muhokama. Odatda, taʼlimda oʻquv jarayonini tashkil etishning oʻziga xos murakkabliklari mavjud. Oʻqish va oʻqitish jarayonlari ustida asrlar davomida ish olib borilishi natijasida insoniyat turli xil metod va uslublarni yaratishga muvaffaq boʻlgan. Mana shu metodlar va uslublarning barchasi taʼlim tizimida oʻzlashtirishning takomillashuviga bevosita yoki bilvosita xizmat qiladi.

“Tarbiya qancha mukammal boʻlsa, xalq shuncha baxtli yashaydi, deydi donishmandlar.

Tarbiya mukammal boʻlishi uchun esa bu masalada boʻshliq paydo boʻlishiga yoʻl qoʻyib boʻlmaydi”, - deydi muhtaram Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev.[3, 7-b.]

Tarbiya – yosh avlodni har tamonlama voyaga yetkazish, unda ijtimoiy ong va xulq-atvorni tarkib toptirishga yoʻnaltirilgan faoliyat boʻlib, shaxsni aqliy, jismoniy, ahloqiy, maʼnaviy sifatlarini shakllantirishga qaratilgan boʻlib, insonning jamiyatda yashashini taʼminlash uchun zarur boʻlgan xususiyatlarini tarkib toptirishning jarayonlaridir.

Quyida yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning bir necha turlarini koʻrib chiqamiz:

Davlat-vatanparvarlik tarbiyasi davlat siyosatining konstitutsiyaviy va huquqiy normalarini, harbiy xizmatchilar oʻrtasida vatanparvarlik gʻoyalarini targʻib qilishga, askarlarning ongida burch, shaʼn, vijdon, Vatanga muhabbat, oʻz ona yurti bilan faxrlanish, himoya qilishga tayyorlik tuygʻularini shakllantirishga qaratilgan. Tarbiyaning davlat-vatanparvarlik yoʻnalishi millatchilik, shovinizm, separatizm, milliy xudbinlik koʻrinishlariga murosasizlikni nazarda tutadi.

Harbiy-kasbiy tarbiya harbiy xizmatchilarning asosiy maqsadiga muvofiq vazifalarni bajarishi uchun zarur boʻlgan fazilatlar tizimini shakllantirishga qaratilgan. Bu yerda asosiy obyekt – harbiy xizmatchining harbiy kasbiy malakasi. Uning koʻrsatkichlari bilim, koʻnikma, psixologik xususiyatlar, mard va jasurlik, harbiy-kasbiy pozitsiyalar va akmeologik invariantlardir.

Maʼnaviy-axloqiy tarbiya askarlar ongida ijtimoiy va qadriyat ustuvorliklarini qaror toptirish, ularni zamonaviy madaniyat boyliklari bilan tanishtirish, harbiy xizmatchilarning umumiy dunyoqarashini shakllantirishga qaratilgan. U umuminsoniy va milliy axloqiy qadriyatlarni anglash va qabul qilish asosida yaratiladi, harbiy burch tushunchasini, kundalik hayotda axloqiy me'yorlarga rioya qilish odatini shakllantiradi. Bu yoʻnalish doirasida ularda sogʻlom estetik did shakllanadi, ezgulik va yomonlik, goʻzal va xunuk, goʻzal, didsiz va hokazolar haqida tasavvurlar shakllanadi, harbiy mehnatning goʻzalligi (faxrliligi), muomala madaniyati, muloqot qilish haqida tushunchalar shakllanadi.

Ijtimoiy-huquqiy tarbiya qonunlar, harbiy nizomlar, qabul qilingan tamoyillar va normalar talablariga muvofiq kundalik hayotda harbiy mehnatning huquqiy ongini va madaniyatini shakllantirishni ta'minlashga qaratilgan. Bu Konstitutsiya, qonunlar va tartib-intizomga hurmatni shakllantirish bilan bogʻliq.

Ekologik tarbiya Yerdagi hayot va yashash sharoitlari uchun toʻliq javobgar boʻlgan insonning tabiiy hodisalarini amalga oshirishga qaratilgan.

Natijalar.

Harbiy yetakchi uchun eng zaruriy sifatlar:

1. Ziyrak aql bu - sifat koʻrsatkichlari har bir davlatda zarur boʻlgan barcha bilimlarni egallash istagi; oʻz-oʻzini tarbiyalash orqali kasbiy mahoratni oshirish; tegishli kasblar boʻyicha bilimlarni egallashga gʻamxoʻrlik qilish; fanga qiziqish; oʻz bilimlaringizni atrofingizdagilar, ayniqsa qoʻl ostidagilar bilan boʻlishish istagi; oʻz-oʻzini tarbiyalash orqali oʻz kasbiy bilimlarini oshirishga boʻysunuvchi xodimlarni ragʻbatlantirish.

2. Oʻzining bevosita vazifalarini bajarish(Olingan vazifalarni bajarish). koʻrsatkichlar: fuqarolik qonunlarini bajaradi, harbiy qonunlarni toʻgʻri bajaradi, harbiy nizomga muvofiq, yuqori qoʻmondonlik va boʻysunuvchi xodimlar bilan munosabatlarni quradi; qanday rahbarlik qilishni va itoat qilishni biladi; intizom belgilangan harbiy va fuqarolik qonunlariga muvofiq saqlanadi.

3. Operativ harbiy qobiliyat. koʻrsatkichlar: mavjud vaziyatga batafsil harbiy vaziyatga kirish qobiliyati; bir qarashda hamma narsani qabul qila olish olish, bir qarashda odamlarning haqiqiy ahvolini, asl qiyofasini farqlay olish; ehtiyotkorlik; tezkorlik; qatʼiyat.

4. Harbiy vaziyatni boshqarish (Boshqaruvchanlik qobiliyati). koʻrsatkichlar: harbiy fanlar boʻyicha chuqur bilimlar asosida mavjud vaziyatni boshqarish qobiliyati; mavjud nostandart vaziyatni ijobiy hal etilgunga qadar vaqt, joylashuv, hal qilish usullari va vositalari boʻyicha tezkor yoʻnaltirish; gʻayrioddiy vaziyatni hal qilishda shaxsiy mardlik va jasorat.

5. Notiqlik qobiliyati, komandirlik ovoz va suxandonlik qobiliyat bilan harbiy xizmatchilar bilan muloqot qilinganda ularni eʼtiborini jalb qilish va qiziqtira olish.

6. Boʻysunuvchilar bilan rasmiy munosabatlar. koʻrsatkichlar: harbiy harakatlar paytida yuqori talablar; tinchlik davrida yumshoq, muloyim, askarlarni foydasiz mashqlar bilan charchatmaydi, oʻz qoʻshinlarining sogʻligʻi va oziq-ovqatlari haqida alohida gʻamxoʻrlik qiladi, munosabat tamoyili - kamsitmasdan hurmat; u oʻz namunasi bilan Vatanga cheksiz fidokorlik va sadoqatni tarbiyalaydi.

7. Magʻlubiyatga uchraganlarga munosabat. Koʻrsatkichlar: jang maydonida dushmanga nafrat; fath qilingan aholi va asirga olingan askarlarning qalbini adolat va muloyimlik bilan egallaydi.

8. Oilaga munosabat. Koʻrsatkichlar: odob-axloqida yumshoq va kamtar; doimo aqlga boʻysinib ish tutadi; kamgap; zavqlanishda oʻrtacha; ehtiroslardan xoli; hasad, nafrat, yolgʻon va barcha illatlarning dushmani.

9. Axloqiy fazilatlar. Koʻrsatkichlar: axloq qoidalariga rioya qilish, halollik, yaxshi xulq-atvor, saxovat, minnatdorchilik, haqiqatparvarlik, ochiqlik, kamsuqumlik, zavqlanishda moʻtadillik.

“1766-yilda Shlyaxta quruqlik Kadet korpusining olijanob rus yoshlarini oʻqitish va tarbiyalashga oid nizomi ishlab chiqilgan. Birinchi boʻlimda yosh zodagonlarning yoshga qarab boʻlinishi haqida soʻz boradi. Beshta yosh bor:

- birinchi – 5-6 yoshdan 9 yoshgacha;
- ikkinchi – 9 yoshdan 12 yoshgacha;
- uchinchi – 12 yoshdan 15 yoshgacha;
- toʻrtinchi – 15 yoshdan 18 yoshgacha;

- beshinchi – 18 yoshdan 21 yoshgacha”. [4, 37-b.]

Ta’kidlash lozimki, bu tasnifda kadetlarning nafaqat harbiy-professional ta’limi, balki fuqarolik yoʻnalishi ham qamrab olinishi nazarda tutilgan edi.

Belgilangan maqsadga muvofiq, harbiy pedagogika ta’lim ishining asosiy vazifalarini belgilaydi:

- harbiy xizmatchilarda vatanparvarlik, kasbiy mahorat, odob-axloq, harbiy nizomlar va amaldagi qonunlarni qat’iy bajarishga asoslangan ilmiy dunyoqarashni shakllantirish;

-harbiy xizmatchilarni milliy manfaatlarimiz va qadriyatlarimizdan kelib chiqib tarbiyalash;

- xizmatga ijobiy motivatsiya, xizmat vazifalarini bajarishga ijodiy munosabat, amaliy muammolarni hal qilishda vijdonlilik va faollikni rivojlantirish;

- Oʻzbekiston, Qurolli Kuchlar va harbiy qismning tarixiy tajribasi va vatanparvarlik an’analarini oʻzlashtirish, ma’naviy va psixologik salohiyatni mustahkamlash va eng yaxshi yutuqlarni koʻpaytirish zarurati.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, ajdodlardan avlodlarga oʻtib kelayotgan “Vatanni sevmoq iymondandir”, - degan hadis zamirida ham xuddi shunday mazmun mujassam.

Agar uzoq tariximizga nazar tashlaydigan boʻlsak, vatanga e’tiqod tuygʻusi xalqimiz tomonidan qadimdan e’zozlanib kelinganining guvohi boʻlamiz. Ajdodlarimiz orasidan yetishib chiqqan mashhur insonlarning xatti-harakatlari, vatan ravnaqi yoʻlida chekkan zahmatlarini, bizgacha yetib kelgan asarlari va tarixiy ma’lumotlar orqali bilib olishimiz mumkin. Soʻngi yillarda hukumatimiz tomonidan chiqarilayotgan farmon va qarorlar ham bevosita ushbu sohani yanada taraqqiy toptirishga xizmat qiladi. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev “Oʻzbek mumtoz va zamonaviy adabiyotini xalqaro miqyosda oʻrganish va targʻib qilishning dolzarb masalalari” mavzusidagi xalqaro konferensiya ishtirokchilariga yoʻllagan tabrigida “Adabiyot, san’at va madaniyat yashasa, millat va xalq, butun insoniyat bezavol yashaydi” deb ta’kidlanganlari ham yoshlarimizni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalashda adabiyotga e’tibor qaratish muhim ijtimoiy masala ekanligidan dalolat beradi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Мирзиёев Ш. М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2017.-488 б.
2. Мирзиёев Ш. М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1-жилд. - Т.: “Ўзбекистон”, 2017. - 592 б.
3. Замонов З., Махмудов О., Рўзиева Д. ва бошқалар. 8-синф Тарбия дарслиги. “Замин нашр”, Т.:2020, 7-бет.
4. В.В.Деев Военно-патриотическое воспитание курсантов (слушателей) военных учебных заведений. Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук. Коломна 2004 37-bet.
5. Aminov B., Rasulov T. Vatan yurakdagi javohir. - T.: Oʻqituvchi, 2001. - 232 b.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 8 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).